

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :

Pe an . . . . . 6 cor.—
Pe șese luni . . . . . 3 cor.—
Pe un număr 30 bani.

Abonamentul în România
și străinătate :

Pe an . . . . . 8 lei.—
Pe șese luni . . . . . 4 lei.—

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Francisc 42.

† PETRE LICIU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a făcut primăvara. Vara vine și ea. Numai Liciu nu mai vine, să-l întinpinăm la gară cu flori, ca'n toată vara. Oare va vini vara fără Liciu?! Cu greu ne vine a crede, nouă Bucovinenilor, că Liciu nu va mai veni. Doamne rău ne-ai pedepsit!! Dacă am meritat-o asta, nu știm, dară fie voia Ta! Da ne l-ai luat și pe ăsta, bucuria noastră cea mai mare. Cine ne va mai înveseli nouă inimele, cine ne va sădi speranța în suflet, că limba noastră, portul nostru și obiceiurile noastre se vor menținea pe acest pământ în mare parte înstrăinat? Căci care este mijlocul mai potrivit pentru lățirea culturii afară de teatru? Atât de puternic nu-i nimică. Aici înveți a trăi în lume răsând sau plângând; te simți atras fără să-ți dai sama și venind la teatru inima-ți crește și-ți crește și speranța la un viitor mai bun. Să fie arta străină de sute de ori mai frumoasă, nu ți se prinde de suflet ca

ce-i al tău. Așa înveți a-ți iubi neamul, a prețui ce-i al tău și a te face naționalist. Și Liciu ca naționalist a venit în mijlocul nostru, căci el s'a jertfit pentru noi. Putea el doară să se odihnească în timpul verii, dară nu. nu l-a răbdat inima să ne lase pe noi uitați în potopul de străini, ci a venit și ne a inviorat sufletele. Și pentru aceasta l-om venera ca pe un zău. Nu Liciu n'a murit, Liciu va trăi în veci de veci, căci și în cel mai mic bordeiu din Bucovina se află cel puțin o ilustrată cu chipul său. Dară ilustratele se șterg, se pierd, Liciu însă va trăi în sufletele noastre tuturor; și dacă va da bunul Dumnezeu vom pune mână de la mână și-i vom rădica un bust aici în Cernăuți. Asta cu ajutorul oamenilor celor buni. Și noi Răzeși și Mazili din Bucovina te plângem Liciule, dimpreună cu toți Români, care te-au cunoscut și Te rugăm să ne trimiți de acolo de unde ești geniul tău asupra noastră, cari suntem oropsiți de atâtea litfe rele. Aceasta cu atâtea mai mult, că și Tu ai fost răzeș neaoș Moldovean, și n'ai uitat de frații tăi de dincoace de hotar. De la tine avem foarte mult. Dacă ne vom purta bine și vom lupta cu toții uniți, poate vom avea peste câți-va ani teatru nostru românesc aici în Cernăuți. Noi ne-am deprins a Te vedea și a Te auzi și acuma nu putem trăi fără teatru. Tot Te avem să-ți mulțămim și aceasta Dorim în pace, că mult Te ai străduit pentru binele nostru!

C o n g h i.

Suferințele răzeșilor pentru școală și limbă.

Câte nevoi au de suferit sărmanii răzeși pentru școalele particulare românești și la câte șicane sunt supuși pentru că cutează să trimită copiii lor la o școală particulară românească și nu la cea publică ruteană am arătat de repețite ori. Am arătat mai departe că vina o poartă cei mai mari, precum fostul guvernor al țării d. baron Bleyleben, dacă răzeșilor nu li se dau drepturile lor

și nu li se dă concesiia pentru deschiderea de școale particulare, un drept care e garantat prin legile școlare (Reichsvolksschulgesetz). Astfel Mihălcoenii se luptă mai bine de un deceniu pentru a storce dela Cârmuire dreptul de deschidere a unei școale particulare, alte comune cer dreptul acesta cu anii și înzădar, căci doar d. Bleyleben era legat cu N. Vasilco și îi făgăduise acestuia că nu va da școale românești la populația română, îndeosebi la răzeși. Și era de așteptat că răzeșii tot vor îmbla degeaba lungă vreme ca și bieții Mihălcoeni, căci d. Bleyleben în față li făgăduia, iar după spate poruncia funcționarilor să nu rezolve actele referitoare la școală de dragul Rutenilor și pe voia lui N. Vasilco.

Înțelegând căpitaniile și inspectorii districtuali voința șefului Cârmuirii din țară lucrau cu toate mijloacele pentru a face pe plac deputaților ucraini, în prima linie Galitșianului uniat Stocki și renegatului Vasilco și îi prigoniau în mod barbar pe răzeși asmuțând gendarmeria pe capul lor, poruncind primarilor, secretarilor comunal, executorilor, în fine tuturor slujbașilor — sub amenințarea că vor fi scoși din serviciu — ca să silească pe răzeși a se întoarce la școala ruteană. Și slujbașii aceștia împlineau porunca căpitanilor cu acurateță, ba se sileau adesea să facă și mai mult decum li poruncia căpitanul în așteptarea vre-unei decorații, unui decret de laudă sau altei recompense dela căpitănie pentru zelul lor cel mare.

În fruntea prigonitorilor noștri stă căpitănia din Vașcăuți cu tot aparatul său de slujbași care cu o groaznică tiranie apăsa pe răzeșii din Costești și Carapciu pe Ceremuș pentru că aceștia cer școală românească. Inspectorul Kaniuk chema la biroul său sute de răzeși pentru a-i ține flămânzi și năcăjiți zile întregi la Vașcăuți interogându-i unul câte unul ca să scoată pe cel vinovat, adică pe acel care a cutezat să ceară școală românească. Căpitanul Romașcan, care a uitat că și în vinele lui curge sânge de român, înfrica sau îmblânzia pe unii și alții pentru a-i îndupleca a se lăsa de școala românească, căci așa o cere deputatul Stocki și Vasilco și el (căpitanul) trebuie să asculte de porunca lor. Unui mazil influent din Carapciu i s'a promis concesiia pentru furnizarea lemnului pentru căpitănie, deasemenea și furnizarea prundului pentru șosele ca să influențeze pe consătenii săi într'acolo ca să părăsească școala română și să se întoarcă la cea ruteană. Răzeșul Tiron, care era aplicat ca lucrător la șosele, fu scos din slujbă pentru că căpitanul l'a observat și pe dânsul că se trage la

școala românească. Rutenii au încercat de câteva ori să câștige pe acest Tiron cu bani pe partea lor, dar acesta, fiind un om cinstit care nu se lăcomește la bani și nu vrea să-și vândă neamul, fu denunțat la căpitanie ca să fie scos din serviciu. Dar și fără slujba aceasta va putea trăi d. Tiron care e un om harnic și cinstit, numai trebuie să ne însemnăm lucrul acesta că d. Romașcan scoate din serviciu pe Români și-i aplică numai pe Ruteni. — La Costești domnește o adevărată anarhie. Acolo primarul fiind un om care nu știe a ceti și a scrie, își face de cap secretarul comunal și un executor. Aice nu se face aceea ce poroncește primarul ci primarul ascultă mai curând de poruncile secretarului și ale executorului. Jandarmii îmblau astă iarnă dela casă la casă și înfricau pe acei părinți care își trimit copiii la școala românească ba s'a întâmplat de multe ori că acești slujbași, meniți pentru siguranța publică, se răstiau și cătră copii astfel că copiii țipau noaptea, se asvârleau de frică și se udau în pat. Oamenii au înaintat pâra contra jandarmilor la Cârmuirea din Cernăuți.

D. baron Bleyleben s'a dus ca guvernor la Moravia și la Bucovina a venit Rudolf contele de Meran ca president al țării. De când îl avem pe noul guvernor, un alt spirit începe a domni în administrație. Funcționarii trebuie să-și caute de treabă, actele nu mai au voie să zacă nerezolvate cu lunile și cu anii pe masa lor. Astfel a venit rândul să fie luate în cercetare și cererile răzeșilor cu privire la școală. Răzeșii, îndată ce au auzit de sosirea la Cernăuți a unui nou guvernor, și-au îndreptat pașii la palatul guvernial. Au pornit mai întâiu o deputație de 60 de răzeși din Carapciu pe Ceremuș, alta din Costești compusă din 30 de inși i-a urmat, după aceea au venit răzeșii din Comărești și rând pe rând au venit toate satele cari au de luptat pentru dobândirea de școale particulare și cari nu s'au învrednicit de a fi băgată în samă cererea lor de cătră fostul guvernor. Domnul Conte de Meran a ascultat dorința fiecărei deputațiuni și li-a promis să cerceteze cererile lor. Dacă vor fi motivate cererile și vor corespunde legii se vor aduce la îndeplinire, a fost răspunsul guvernorului. Ne place să putem constata că la câteva sate s'au încuvințat acum nu demult la porunca d-lui Conte școale particulare, care își vor putea începe activitatea lor în scurt. Dar despre aceste vom vorbi la alt loc.

O expoziție a industriei casnice.

Înainte de vro două luni anunțau foile rutene cât și „Bukowiner Post“ a evreului Steckel cu mare tâmbălău o expoziție a lucrurilor din industria casnică a Rutenilor în „Bazarul țării“ din Cernăuți. Se scriau articole lungi cu privire la frumuseța și bogăția lucrurilor ce aveau să fie expuse. Așteptam să ne convingem la fața locului de temeinicia laudelor ce se publicau anticipativ. Cât colo s'a putut vedea de fapt o colecție frumoasă de țesături, cusături etc., dar aceste nu erau adunate numai din industria casnică a Rutenilor ci și din cea românească și a altor nații. Lucrurile expuse românești întrecând însă prin frumuseța lor și prin măestria execuției cu mult cele ce s'au expus din partea rusneacă, ba formând industria casnică românească mai bine din jumătatea colecției expuse, aceasta expoziție mai degrabă se putea numi românească decât „ucraină“ și fie care cunoscător putea să deosebească lucrurile românești dacă nu-l înșelau hieroglifile ucraine în inscripția aninată de fiecare lucru expus. Damele ucraine au arătat de astă dată că nu prea au cu ce se lăuda, ba maică nici nu ar fi putut alcătui o expoziție fără industria casnică a Românilor. A te arăta însă înaintea lumii cu lucruri străine însemnează a cerca să te împodobești cu pene străine, ceea ce nu se potrivește pentru o „societate a damelor“. Aflăm însă că lucrurile din industria noastră se trimit la expoziții din Viena și străinătate drept lucruri ucraine, precum și Ungurii adese arată lucruri ale Românilor din Transilvania și spun că sunt ungurești.

Din faptul acesta noi Români trebuie să tragem consecvențele și să grijim ca lucrurile artei noastre naționale în industria casnică să fie strict separate de cele străine. Rugăm deci pe deputații noștri dietali ca să inițieze înființarea unei secții românești în „Bazarul țării“ care secție să fie pusă de bună oară, în supravegherea vredniciei societăți a „Damelor Române“.

Spesele ce ar avea țara cu susținerea Bazarului în două secții — una română și alta ruteană — nu ar întrece mult sau poate de loc spezele de azi. Dar luându-se în considerare că industria casnică s-ar putea desvolta liber și ar putea progresa numai supt o conducere națională, trebuie numai decât să fim pentru o împărțire a Bazarului în două secții. Cultivându-se apoi industria casnică pe o bază mai largă, s-ar putea spori chiar și veniturile Bazarului. „Societatea Damelor Române“ ar avea apoi îndatorirea să incurajeze industria aceasta, înființând filiale prin

districtele românești și astfel s-ar putea descoperi și aduna toate comorile industriei noastre naționale, ceea ce ar fi numai în folosul nației întregi. Pentru desfacerea obiectelor s-ar putea face un debușeu la Viena sau și în alte orașe din Austria și stăinătate și suntem siguri că ușor s-ar vinde produsurile românești. Astfel o mulțime de femei și copile ar avea ocupație la țesut și cusut și ar putea agonisi bani frumoși. Așa o bună parte din cele mai harnice și iscusite femei ar avea un meșteșug în mână din care ușor ar putea trăi.

O acțiune în privința aceasta trebuie numai decât începută, cu atât mia mult întru cât încercările făcute până acuma cu industria casnică au dat rezultate destul de îmbucurătoare. Aducem ca pildă rodnică activitate a doamnei Aurora Popovici din Vicov-de-jos.

Biserica și școala.

Dacă ne dăm sama cum caută Rusnecii din Bucovina, după povața învățătorilor lor veniți cu droaia din Galiția, să se ridice la treapta unui popor civilizat, vom constata că procedeul lor nu e tocmai cinstit și nu corespunde defel unui popor care se crede înaintat în cultură. Mai întâiu și-au însușit dela Români multe bunuri, au îmblat în mare parte la școalele noastre, s'au folosit de toate instituțiile culturale create și susținute de Români și acuma strigă în gura mare că cultura lor e superioară celei românești, că limba lor e frumoasă pe când limba românească o numesc „limbă țigănească“ și câte-altele. Dacă ei într'adevăr ar fi mai înaintați în cultură, ceea ce istoria nu le poate întări, atunci e o prostie strigătul lor contra bărbaților noștri, contra preoților români că aceștia romanisează satele căci doară e știut că poporul cu mai mică cultură se asimilează acelu popor cu cultură mai dezvoltată nu însă întors.

Pentru a demonstra progresul lor cultural ei arată numărul școalelor populare din districtele rutene, apoi cele trei gimnazii rutene din țară și zic că lor mai le-ar trebui și o universitate ruteană. Dacă pătrundem însă mai adânc în cultura așa zisă „ucraină“ din Bucovina aflăm că aceasta nu numai că n'are aici nici o temelie, dar nici nu poate fi vorba de o cultură în adevăratul înțeles al cuvântului căci aci nici chear școalele populare nu-și împlinesc rostul lor și multe din ele există numai pe hârtie pentru că școale populare se creau adese în sate unde nu era lipsa

de școale rutene. Ca exemplu arătăm școalele din satele răzeșești ale districtelor Coțmani și Vașcăuți. Într'aceste sate s'au scos școalele românești și cu ajutorul Cârmuirii, care prea adese îi desmeardă peste măsură pe Rusneci, s'au introdus școale rutene. Răzeșii nu s'au împotrivit la început, dar din capul locului n'aveau trageri de inimă pentru școală ruteană și cei cu dare de mână trimiteau copiii lor la oraș tot la școală românească și numai cei mui sermani trebuiau să se supuiască și să trimită copiii la învățatură rusneacă, adusă din Galiția. Răpirea aceasta de școale populare române și înlocuirea lor cu cele rutene se practica în măsură foarte largă supt inspectorul de țară Turmlirz care pe față pârtenia pe pe Rusneci și prigonie pe Români, și Români ca să facă capăt acestei nedreptăți ce se făcea poporului nostru de către acest funcționar al Cârmuirii s'au pus la luptă și au scos din țară pe inspectorul Turmlirz și în locul lui au căpătat țara inspectori naționali. De atunci s'au mai îndreptat lucrul căci Rutenii nu mai pot năvăli asupra școalelor românești, căci ele sunt păzite de inspectorul nostru. Rutenii tare ar vrea să treacă în ochii lumii de oameni pacinici și caută în tot chipul să acopere sporirea lor prin imigrare din Galiția, dar înzadar căci chiar acum câțiva ani au adus Stocki peste 160 de învățători din Galiția, apoi câți profesori la gimnaziile rutene din Bucovina sunt tot galițieni, câți preoți uniți, câți funcționari galițieni a băgat Stocki în serviciul țării, deci atâția venetici care au venit să se îmbogățească în țara noastră. Ca să poată băga în slujbă pe toți oamenii aceștia, caută conducătorii Rusnecilor să arunce vina pe Români că ei îi asupresc și că ei trebuie să se apere. Dar nu numai funcționari vin din Galiția dar și școlari, cari făcându-și studiile în Bucovina caută să rămâie aici și nu voiesc să se întoarcă în Galiția. Așa îmblă la gimnaziile rutene din Coțmani și Vijnța cam atâția Galițieni câți Bucovineni. Și de unde vine Bucovina să cheltuiască pentru școlirea Galițienilor, aceștia lasă-și caute școale în țara lor, căci școalele susținute din birurile noastre trebuie să rămâie numai pentru folosul celor din țară. Și la universitatea din Cernăuți deasemenea avem un număr însemnat de venetici din Galiția. De plebea de jos care să pripășește în fiecare an în mare număr la Bucovina căutând aici lucru și căpătuială nici nu mai vorbim.

Terenul școlar e deci un teren unde noi am pierdut mult, unde interesele noastre se ciocnesc cu interesele Rutenilor pentru că ei ne-au răpit aproape districte întregi. Și nu trebuie să ne dăm în lături dela luptă ce s'a încins pe terenul acesta, trebuie

cu toții să chieluim din sărăcia noastră pentru a putea recâștiga școalele și terenul ce ni s'a smuls fără pic de omenie și fără nici un drept.

Câștigând Rusnecii școalele populare din satele răzășești, declarate de curat rutene, și din multe alte sate cu populație de naționalitate mixtă cu o ușurință la care nici nu se așteptau pentru că aveau sprijinul Cârmuirii, a fost ușor lucru a reduce la recensământ numărul Românilor cu multe zeci de mii de suflete și a spori în acelaș timp în mod neobicinuit de mare numărul Rusnecilor. Și acuma Stocki veneticul și cu alți ucraini de tagma lui strigă în gura mare că numărul Rutenilor e mai mare ca numărul Românilor, dar aceasta nu este adevărat, numărul Rusnecilor e numai pe hârtie mai mare, de fapt însă Românii băștinași tot încă sunt cei dintâi în țară și vor rămânea și pe viitor cei dintâi.

Crezându-se stăpâni siguri pe terenul școlar al atâtor sate românești, au căpătat Rusnecii gust să întindă mâna și după posturile de conducere ale bisericii noastre românești. Dar acuma poporul nostru s'a trezit văzând în primejdie cele mai sfinte ale sate, văzând în primejdie temelia care prin veacuri i-a asigurat existența ca popor în mijlocul neamurilor ce-l înconjurau. Românii deci s'au deșteptat și nu numai că caută să apere biserica lor de epitropia oaspeților nechemăți ci, cu o putere elementară, se silesc să scape și de supt epitropia Rusnecilor în școală, lepădându-se de „ucrainsca mova“ și cerând cu hotărâre școli cu limba moldovenească care au vorbit-o părinții lor. Ei s'au săturat de cultura boicilor pe cari îi știu dela oaste când au îmblat la manevre prin Galiția ce oameni răi și nemiloși sunt Rusnecii aceștia dela cari nu pot căpăta sărmanii ostași nici un păhar de apă ca să-și stingă setea în drumul greu și în fierbânțeleala lunilor de vară.

Și dacă poporul întreg se scoală la un singur glas să-și apere drepturile și moștenirea de încălcări dușmănoase, se vede că poporul înțelege că obrăznicia Rusnecilor și-a ajuns culmea. Rusnecii n'au defel motiv să se plângă contra „popilor“ căci aceștia i-au învățat omenie și pe mulți copii de-ai lor i-au îndreptat la școală ca să ajungă oameni cinstiți și învățați. E deadreptul copilăros însă a afirma că preoții romanisează satele, căci ei doar n'au puterea administrativă în mână și Cârmuirea și așa a fost totdeauna pe partea aspirațiunilor de expansiune ale Rutenilor în Bucovina. Așa numitele „rumänische Winkelschulen“), cum scrie „Bukowiner Post“ despre școalele particulare ce se înființează în satele slavizate cu forța, au toată îndreptățirea și se vor înființa

pretutindene unde limba românească fu scoasă prin intrigi și înșelăciune.

Noi Români trebuie să lucrăm cu toată puterea pentru redobândirea școalelor ce ni s'au răpit și trebuie să ne înrolăm cu toții în serviciul chestiei școlare. Și odată ce ne vom asigura și îngrădi terenul școalelor populare să nu mai avem teamă nici de năvala Rusneșilor asupra drepturilor noastre bisericești căci ei vor trebui să se mulțamească cu ceea ce au căpătat până acuma.

Deci paralel cu apărarea bisericii să căutăm a ne recâștiga terenul școalei românești.

Sborurile lui Aurel Vlaicu la Cernăuți.

Genialul aviator Aurel Vlaicu a sburat și la noi în Cernăuți. Primul sbor, sborul de probă, l'a făcut dl Vlaicu în 17 Aprilie. Timpul fiind favorabil se urcă minunat de frumos în fața autorităților orașului și a sburat spre mează-zi până la Ceahor, apoi o face la dreapta venind pe de-asupra orașului spre nord, trece pe la dreapta locului de ascenziune și făcând un locol la ost, apoi la sud, se coboară foarte lin și sigur dela ost spre vest pe locul de unde s'a urcat. Duminică în 21 Aprilie s'a adunat lume foarte multă și aștepta să-l vadă pe dl Vlaicu sburând. Sborul era fixat între 4 și 6. Timpul însă era nefavorabil și un vânt nestatornic și mare îndoia steagul cel alb, care era așezat anume sus pe tribune, ca să arete puterea vântului. Se fi fost alt aviator nu se urca. Dl Vlaicu însă, cercetând de mai multe ori vântul cu batică și uitându-se la mersul norilor se hotărî să se urce și s'a urcat la 6 fără zece minute, cu toate că noi ne-am fi așteptat la o sistare a sborului.

Când l-a văzut mulțimea că se urcă, un murmur urma după tăcerea ce a avut loc în urma atenției ce i-a dat-o lumea în momentul când se urca. Un murmur de uimire, de mulțămire sufletească și fiecare ins spunea vorbe de admirație, și nu știa cum să-și exprime bucuria și starea sufletească. Momente de acestea nu se pot descrie, se simțesc dacă le trăiești. Sborul a reușit splendid, urcându-se până la o înălțime de 200 metri departe de-asupra Ceahorului. Întoarcerea a fost foarte grea, căci era tocmai împotriva vântului: Dl Vlaicu însă nu s'a dat. Îl vedeam cum îl legăna vântul când în colo când încoace și venia totuși împotriva vântului, luptându-se cu o îndrăzneală și precizie de nedescris. În

fine dl Vlaicu a aterizat, ne mai putând ținea pept uraganului. Aterizarea a avut loc puțin mai la ost dela locul de ascenziune, pentru-că dl Vlaicu în lupta sa cu elementele, n'a observat bine unde se coboară, ci văzând și acolo mulțime mare de lume, a crezut că se coboară bine. Publicul a fost puțin îngrijat, dară pe urmă i-a fost bucuria cu atât mai mare, când l-a văzut pe dl Vlaicu venind cu aeroplan cu tot teafăr, sănătos. Dl Vlaicu a fost întâmpinat apoi de cătră public cu strigăte frenetice de „trăiască“ și „hoch“, apoi primind o cunună de lauri de la societatea pentru cultură în fața lumii, stă de vorbă cu dl preș. al țării contele de Meran. Cu aceasta s'a încheiat sborul pentru ziua aceea, și toți s'au dus pe la casele lor.

Dl Vlaicu a mai sburat apoi și a treia și a patra oară în Cernăuți. A treia oară a sburat Sâmbătă în 27 Aprilie, sbor de probă, care a reușit foarte bine fiind vremea bună. Pentru a patra oară a mai sburat dl Vlaicu Duminecă în 28 Aprilie în fața unei mulțimi de mii și mii de oameni. Sborul acesta l-a făcut dl Vlaicu pentru sprijinul văduvelor și orfanilor de polițiști din Cernăuți. Și de data aceasta a reușit sborul dlui Vlaicu, lăsând mulțimea să-l admire și să-l venereze. Toate gazetele din Cernăuți îi aduc elogii marelui aviator. Numai foile rutenе bărfesc.

Aci se cunoaște cine ne iubește. Rutenii au agitat contra participării la sborul dlui Vlaicu. Chiar fetele de naționalitate ruteană din liceul gr. or. nu au voit măcar să vie să vadă aeroplanul dlui Vlaicu. Atâta ură împotriva noastră infiltrată acum la elevii și elevele de școală, însămnă foarte mult. Trebuie să ne luăm în samă, și să sprijinim și noi pe Ruteni tot așa și cu aceeași dragoste. Avis Românilor, cari cercetează cu plăcere teatrul lui Stadnyk. Iară pe dl Vlaicu să ni-l ție Dumnezeu încă mulți ani și să-l ferească de vânturile cele rele și să se urce în sfere mai înalte, urcând cu el și neamul românesc la înălțimea, unde rar cine-l suie. Mulți ani dle Vlaicu și sbor ușor la Leov!

Adunarea bisericească a Românilor.

Toată lumea se miră de mulțimea cea mare a credincioșilor români ce se întruniseră în 25 Mart în marea adunare de pe piața Socoliștilor pentru a lua hotărâri cu privire la ocuparea locului la conzistor devenit vacant prin moartea arhimandritului Călinescu precum și cu scopul de a se rosti în general în chestia bisericească.

Dorințele credincioșilor fură formulate într'o cerere (petiție) ce are să fie înaintată M. S. Împăratului.

Toate foile din Cernăuți au adus rapoarte frumoase despre această adunare arătând mai întâiu numărul impozant al participanților, apoi laudând demnitatea cu care a fost tratată afacerea bisericească a Românilor ortodoxi precum și decurgerea liniștită și impunătoare a unei adunări de atâtea mii de capete. Pecând foile nemțești din Cernăuți și raportul poliției spun că numărul credincioșilor întrecea suma de 10 mii, foaia evreului galițian Steckel, care stă în slujba lui Stocki și Wasilko, adecă minciunoasa „Buk. Post“, precum și „Nova Bucovena“, organul ucrainilor obraznici, scriu, că la adunarea Românilor nu era mai mulți de patru până la cinci mii de participanți. Nu ne oprim la obrăznicile perfide ale unui Steckel, care se încumătă a trage în noroiu adunarea reprezentanților unei națiuni întregi, căci la aceste obrăznicii nu se cuvine a răspunde în alt mod decât doar cu palma cum a făcut-o la timpul său dl Onciul față de acelaș Steckel, dar ne vom opri puțin la cele ce a scris „Nowa Bukowena“ în numărul său de paști.

Sub titlul: „Pe Români îi binecuvintează — de Ruteni se încheide“ s'a tipărit (supt iscălitura unui „pravoslavnic“ în foaia aceasta un lung articol cu privire la chestia bisericească și la adunarea noastră din 25 Mart a. c.

Am dori să știm, dacă după iscălitura aceasta de „pravoslavnei“ nu se ascunde un uniat oarecare, pentru că știm bine, că și uniații galițieni caută să se amestece în treburile noastre bisericești, precum Stocki și chiar și ginerele său Ostap Lucky, care și dânsul mai dăunăzi a venit din Galiția și vra să vorbească și el în treburile bisericii noastre. Acest „pravoslavnei“ crapă de ciudă, că Mitropolitul a dat binecuvântarea sa arhierească mulțimii adunată înaintea palatului mitropolitan din ziua adunării bisericești de dăunăzi. Și cum să nu deie Mitropolitul binecuvântarea sa credincioșilor de cari știe, că au venit la Înalt Prea Sfinția Sa cu inimă bună și nu cu gândul să-l întimpine cu cuvinte mojițești cum fu întimpinat în Cernăuți înainte de trei sau patru ani la gară un episcop uniat de credincioșii săi uniați din Bucovina cu cuvintele „Hanba! Hanba!“

Conducătorii Rusneșilor învață poporul să primească fețele bisericești la anumite prilejuri cu cuvintele „Hanba!“ și să-i împoaste cu ouă clocite, noi învățăm poporul să întimpine pe arhieriei noștri cu venerație cuvenită și cu cuvintele „trăiască!“ Aici e deosebirea!

Despre adunarea noastră zice cinstita „Bukowena“ că n'a fost cercetată de 20 de mii de oameni, precum s'a așteptat, ci de patru cel mult cinci mii de oameni între cari se puteau vedea mulți slujbași din Cernăuți (ca și când aceștia n'ar avea drepturi ca și oricare alt credincios), mulți ostași și multe servitoare, puțini preoți și învățători mai de fel. Da cuminte mai e „pravoslavnicul“ raportor că a putut ceti de pe fruntea fiecăruia că e funcționar din Cernăuți sau învățător! Noi am văzut însă pe foarte mulți preoți, care veneau cu sătenii lor, deasemenea și mulți învățători, care steteau alături cu țărani și răzeșii și boerii sosiți din toate părțile, însufleșiți de acelaș gând. Cât privește pe ostași, au fost vre-o 20 sau 30 la locul de adunare pentru a se întâlni cu tata, cu fratele sau cu altă rudă sosiți din satul lor, dar asta nu vra să zică că și ei au venit să ia parte la adunare. Servitoare n'au fost la adunare de fel, numai corespondentul „Bukowenei“, care se uita prin ochelarii ucrainismului a observat între participanți și servitoare, uitând de bună samă că cele mai multe servitoare jidovești din Cernăuți sunt boaițe și mazurce venite din Galiția.

Cu prilejul acesta ne pare bine, că putem constata că și răzeșii au înțeles însemnătatea momentului și au venit la adunare peste cinci sute, nu numai din districtul Storojinețului ci și din cel al Vășcăuțului și Coțmanului.

Document.

I.

De la crăescul Craizamtu Bucovini.

Cătră Mazilul Vasile Samson ot Pleșniță.

Dintăiu: De acuma înaintea, când va aduce unu sau alt mazil bani la vistieria țănutului, sau va trimete bani cu oarecineva la vistieria, tot de una va arăta în scris la vistieria, căți bani de contribuție aduce, și de la care sat anume

Al doile: Să face tuturor mazililor înștiințare, cum de acuma înaintea în toate zilele osăbit de Simbătă pot da bani la vistieria, iar Simbăta nu va primi vistieria bani ca să ie.

La care fiește care va ave predeplin a urma.

U Cernăuți, let 1787, den (ziua) 4.

(Iscălitura nedescifrabilă).

„Wahrheit“ contra inspectorului român de țară. *)

Ni e încă în memorie seria de articole injurioase ce s-au publicat în „Freie Lehrerzeitung“ contra d-lui inspector Simionovici. Articolele aceste, lipsite de obiectivitate, pline de injurii personale, fără simț critic, lipsite de logică și scrise într-o limbă bizară sunt o adevărată rușine pentru un organ care avea să reprezinte interesele școlii. Autorii articolelor credeau însă că doboară numai decât pe d. Simionovici cu scrisul lor, și chiar acesta le-a fost scopul, anunțat în primul atac contra inspectorului de țară. Articolele aceste însă, semnate de „un învățător român“, au dat greș, pentru că în loc să-i strice inspectorului de țară au nimicuit chiar foaia care le tipărise. Și învățătorii români, cari sprijineau totdeauna „Freie Lehrerzeitung“, văzând că foaia aceasta terfelește pe un bărbat integru și pe un preposit obiectiv, i-au retras sprijinul material și sermana „Lehrerzeitung“ a trebuit să treacă la cele eterne ca victimă a manoperele neîncusite și necinstite a câtorva gălăgioși.

Acuma, cei doi scribenți „iluştri“ dela „Freie Lehrerzeitung“ ce să facă și unde să publice produsele lor spirituale contra șefului lor? Hai la „Wahrheit“. Dar ca să înșele lumea și să o facă să creadă că în Wahrheit alți corifei s-au legat de capul dlui Simionovici, își schimbă iscălitura, în loc de „un învățător român“ pun supt articole „un profesor român“ și cred că în modul acesta își vor ajunge ținta dorită-

Articolul întâi din Wahrheit Nr. 132 și 133 îndreptat contra inspectorului țării începe cu constatarea că articolele din „Lehrerzeitung“ deși pline de „neîncusinți stilistice“ au făcut mare senzație (da! au adus moartea foii ce le publicase), dar cu toate aceste se vede necesitat, pentru a face și mai mare senzație a dedica d-lui Simionovici un articol de nu mai puțin de opt pagini! Pe când însă „Lehrerzeitung“ a făcut acuză d-lui Simionovici înșirând cazuri „concrete“ cari nici unul nu sunt în stare să probeze cele afirmate pentru că nu sunt bazate pe adevăr, „Wahrheit“ dincontra vroiește să se redice pe un pedestal mai înalt și să filosofeze pe tema că inspectorul de țară e aderentul „clicei aparariste“. În fine acelaș lucru l-a spus și „Lehrerzeitung“ așa că autorul nu spune nemică nou ci rumeșă cu o „professorale Gründlichkeit“ totul ce s-a tipărit în foia dintăi și vra să fie original. Pentru că d. Simionovici n-a voit să se conformeze propunerii adusă de un

*) Primum articolul present de la o persoană care urmărește cu atenția campania de calomniare contra d-lui Simionovici și-l publicăm cu plăcere pentru că arată mentalitatea caracteristică a celor doi-trei calomnatori de profesie. R.

politician ca la Sirete să fie numit inspector districtual un aderent al acestui politician probabil pentru a-l resplăti pentru servicii politice, iată prilejul de a porni lupta contra Inspectorului de țară. Dar pentru aceasta mai trebuia găsit un motiv de justificare înaintea publicului cetitor și ingeniosul luptător l-a și găsit îndată. Iată în ce mod. D-l Simionovici e fiu de preot și preoții fiind în tabăra „apararistă“, d. Simionovici trebuie cel puțin să simpatizeze cu aparariștii, și fiind că s'a opus unei propuneri făcută de un democrat, trebuie să fie dușman al democrațiilor, deci s'a declarat pe față aderent al aparariștilor. Iată-l pe d. Simionovici apararist, așadară dă-i la batjocuri, trimete-l în pensie căci școala e în primejdie și câte altele. Numai că învățătoria română și cealaltă lume a intelectualilor nu se solidarizează cu părerea inspirată de ură personală a celor doi-trei scribenți de la „Lehrerzeitung“ și „Wahrheit“, iată clenciul. Nu numai dispariția foii „Lehrerzeitung“ e un semn de simpatie și dragoste pentru inspectorul de țară, ci și spontanele adrese de aderență votate de învățătoria română din districte e o dovadă că cei mai mulți nu-l judecă pe d. Simionovici la fel ca foile numite. Dar dușmanii dlui Simionovici cu toate aceste nu pierd curajul. Ei caută acuma să dovedească că adresele aceste au fost votate de puțini, ba numai de aceia cari vreau să se lingușască pe lângă inspectorul de țară, ba că unii au fost iscăliți chiar fără știrea și fără voia lor pe adresele aceste. Meșteri neîntrepuți în denaturări de fapte și pace!

Și articolul numit, dedicat dlui S. în „Wahrheit pe opt pagini, e plin de confuzii, de contraziceri, de repețiri în cele ce le expune autorul așa că după ce l'ai isprăvit de cetit îți vine să te întrebi care e adevăratul miezul articolului tratat așa pe larg? Calumniare audacter semper aliquid haeret! Acelaș lucru ce s'a putut constata și la „Lehrerzeitung“ în toate articolele!

Recomandăm cetitorilor numerele 132—133 și 135 a revistei „Wahrheit“ ca să vadă singuri cum arată „profesora te-meinică“ a ilustrilor critici în luptă contra dlui Simionovici. Suntem siguri că vor ajunge la aceeaș concluzie ca și noi. U. P.

Știri mărunte.

Personale. Dl. Dr. Albescu, consilier c. r. de tribunal în loc a fost numit consilier superior. - Oficialii Porfiriu Șcraba și Ilarion Todorean au fost numiți administratori financiari în rangul

al IX-lea; — asistenții Mihaiu Puiu, Teofil cav. de Baloșescul și Nicolae Gribovschi au fost numiți oficiali financiari în rangul al X-lea.

Cive onorar. Dl. Constantin Capstrâmb, administrator superior la perceptoria din loc, a fost numit cive onorar al comunei Țureni.

Cazuri de moarte. În 12 Aprilie 1912 a răpăusat d-na Elena Scriba născ. Zilici. În 25 aprilie d-na Ecaterina Olinschi născ. de Tomiuc văduvă de protopresv. și mama d-lui Victor Olinschi, profesor la școala reală.

Teribilă catastrofă. Marele vapor englez „Titanic“ s'a isbit în cursul său pe marea atlantică spre Newyork de un mare munte de gheață, ciocnirea a fost atât de puternică încât partea de dinainte a corăbiei a fost cu desăvârșire sfărmată. Vaporul s'a cufundat după două ceasuri cu 1500 de persoane. Fiind puține bărci de salvare la dispoziție au scăpat numai 868 de persoane.

Sentinela Răzășasca din Costești înființată cu ocazia inspecționării școlii particulare din partea d-lor Dionisie cav. de Bejan și dr. Iancu cav. de Cuparencu și-a ales următorii comitet: Ioan cav. de Barbir, președinte; Mihai de Tudan, vicepreședinte; Ilie Pentescul, secretar I; Ștefan Miron, secretar II; Nichita Tomța, casier; Gheorghe C. Tudan, controlor; George Șcraba bibliotecar; George Bendas, econom.

Concert. Marele mandolinist d. Simicel va aranja Luni în 6 Mai (Sf. George în sala filarmonică cu concursul pianistului vestit d-l Th. Fuchs un concert de mandolină cu acompaniment de pian și cu un program bogat, la care este rugat publicul rom. atât de aice cât și dela țară să participe în număr cât se poate de mare. Biletele se află de vânzare la Bertha Klein, strada primăriei Nr. 17 și seara la casă. Inceputul concertului la orele 8 seara.

Institutul orbilor și al surdo-mușilor în Cernăuți. Aflăm că d. Ioan Boșniag, primul inițiator pentru înființarea unui institut al orbilor și surdo-mușilor, precum inițiatorul și fondatorul societății pentru îngrijirea orbilor și surdo-mușilor, se ocupă cu scoaterea istoricului al amânduror instituțiilor de binefacere, care istoric va apărea în curând și conține date foarte interesante.

Barbarie căzăcească. De sf. Paști au spart Ucrainii din Costești toate fereștile localului soc. „Sentinela Mazililor și Răzeșilor din Costești“ iar copiii dela școala românească sunt încontinuu molestați și atacați de copiii ucraini, sigur azmuțați de

învățătorii căzăcești, ba de multe ori se aruncă cu pietre asupra copiilor noștri. Ce zic forurile competente la această barbarie?

Curs pentru secretari comunali. Hotărând Comitetul Societății cantorilor români din Bucovina „Lumina“ în Cernăuți în una din ședințele sale ținute în Decembrie 1911 deschiderea din nou a unui curs de pregătire pentru secretari comunali, aduce la cunoștință celor interesați, că ne anunțându-se un număr corespunzător de frecvenți, cursul nu s'a putut deschide. Comitetul va cerca mai odată cu deschiderea unui atare curs, care se va publica earăși prin foi, și numai atunci să va putea deschide, când vor fi anunțați cel puțin cincisprezece frecvenți. Com.

Dela țară. Duminică în 28 Aprilie a ținut „Lumina“ soc. cantorilor rom. din Bucovina o adunare generală extraordinară la Storojineți în localurile clubului român. Din partea comitetului au participat președintele societății dr. I. cav. de Cuparencu și Teodor Andoni. Președintele a dat un raport despre activitatea societății și despre pașii întreprinși din partea comitetului cu privire la dizideratele cele mai ardente ale cantorilor ș. a. un adaus de scumpete, avizarea cvartalului pentru văduve (Sterbequartal) și primirea salariului anticipativ. S'au discutat și alte chestiuni însemnate de ale cantorilor cari vor fi mai târziu discutate în comitet. Ne bucură că au fost de față aproape toți cantorii cercului și au luat parte la discuție, încredințându-se de necesitatea unei organizație. Astfel de adunări vor avea loc în toate districtele Bucovinei despre cari vom raporta la timp. Adunarea cercului Storojineți care a urmărit expunerile prezidentului cu viu interes a votat comitetului deplină încredere și mulțămită.

Cărți vechi

tipărite ori scrise cu mâna, bisericești ori lumești, în orice limbă, apoi gazete, steaguri, cruci, țesături, picturi, bani, și mărci vechi **cumpără** ori schimbă cu altele noi, ori dă în schimb un ceas de buzunar marca »D o x a« ori de altele.

„Minerva“ comp. de cărți
(proprietar N. Danciu)
Karansebeș (Ungaria)